

11 травня
2023

КОНЦЕПТУАЛЬНІ,
МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ,
ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА
ДРАГОМАНОВА | 01601 Україна, м. Київ, вул. Пирогова, 9

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ННІ «Інститут філософії та освітньої політики»
Кафедра соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики**

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ, ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ»**

11 травня 2023 року

Матеріали доповідей та виступів

Київ
2023

УДК 1: 37 (075.8)

ISBN – 9-789-40368-859-5

Концептуальні, методологічні та практичні проблеми соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики: матеріали доповідей та виступів учасників Міжнародної-науково практичної конференції, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 11 травня 2023 року. – К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 171 с.

Друкується за авторською редакцією

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ISBN – 9-789-40368-859-5

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

© Автори, 2023

personnel training and unemployment. *Scientific Bulletin of National Mining University*, 2019, Issue 5, pp. 149-154.

УДК 1: 37.013.73

Теренищій С.О.

*доктор філософських наук, професор
професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики
Український державний університеті
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Заблоцький В.П.

*доктор філософських наук, професор
професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики
Український державний університеті
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ В КОНТЕКСТІ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Стаття розглядає взаємозв'язок між медіаграмотністю та критичним мисленням в контексті сучасних умов, включаючи гібридну війну в Україні. Основний акцент зроблено на необхідності розвитку цих компетенцій як фундаментальних елементів громадянської освіти. Дослідження вказує на важливість цих навичок для оцінки та виробництва інформації, а також для відстоювання фундаментальних демократичних цінностей.

Ключові слова: *медіаграмотність, критичне мислення, війна, громадянська компетентність, дезінформація, суверенітет, демократичні цінності.*

В сучасному світі, де інформаційний простір переповнений різноманітними джерелами та типами інформації, медіаграмотність стає ключовою компетенцією для кожного громадянина. Важливість цього набору знань та навичок зростає ще більше в контексті політичних та соціальних викликів, включаючи війну, яку веде Україна. Питання медіаграмотності тісно переплетене з концепцією критичного мислення, яке виступає фундаментальним інструментом для аналізу, оцінки та створення інформації. В даній роботі ми спробуємо дослідити, як

медіаграмотність та критичне мислення взаємодіють та доповнюють одне одного, зокрема в умовах інформаційних викликів та військової загрози. Це питання особливо актуально для сучасної України, де медійний простір стає одним з полів битви в контексті гібридної війни.

1. Медіаграмотність (далі – М.) виступає однією з фундаментальних ознак громадянської компетентності та громадянськості як такої. В основі її лежить спроможність особи із знанням справи орієнтуватися в інформаційному просторі, споживати інформацію із мінімальним ризиком, вміти продукувати і розповсюджувати корисні для спільноти (суспільства в цілому).

2. Критично важливого значення М. набуває в умовах війни, яку веде Україна, де медійний простір також виступає ареною запеклих сутичок і битв. Категорія «гібридна війна» дещо невинувато пом'якшує, на наш погляд, жорстокість і значущість медійного протиборства агресору. Адже йдеться про відстоювання наших докорінних цінностей: свободи, національного і особистісного суверенітету, вільного обміну думками і ідеями тощо.

3. Як і будь-яка грамотність, М. передбачає сходження на певні рівні компетентної суб'єктності – від пасивного споживача отримуваної інформації до обізнаного актора, що сам може продукувати смисли і, меседжі і тексти. Відповідні якісні перетворення критичним чином залежить від ступеня наявності та рівня розвиненості критичного мислення (далі – КМ).

4. Звісно, справжня здатність мислити передбачає КМ, але наявний досвід філософської освіти та педагогічний досвід як такий свідчить про те, сама наявність високого інтелекту не є запорукою успішності в житті, на терені бізнесу, політики та ін. КМ якраз вимагає *фокусованої рефлексії* над проблемою, над обставинами, над вибором тощо. Відповідно, М. включає КМ до інструментарію рефлексії над медійним середовищем в цілому і над конкретними елементами медійного потоку, які з тих чи інших причин потребують спеціальної уваги.

5. М. передбачає вміння зберігати й використовувати інструментарій захисту від недостовірної інформації або ж дезінформації. До цього інструментарію належить, зокрема, блокування джерел (платформ) поширення недостовірної інформації (перш за все – ворожого походження), перевірка фактів, спілкування з носіями достовірних знань та експертами, формування мережевих спільнот, які надають змогу спільними зусиллями відстоювати істину. Таким чином формується своєрідний *соціальний імунітет*, який є формою буття громадянської М.

6. КМ мислення виходить із змістовних, смислових оцінок контенту. Але воно зовсім не нехтує стилем подання інформації, завжди піддаючи сумніву нетерпимість, зверхність, агресивний наступ, тиск, намагання принизити опонента, відкинути будь-яку альтернативну думку тощо. Відповідно, М. передбачає визнання певного *комунікаційного етикету* – навіть у випадках, коли спілкування онлайн йде анонімно або під псевдонімами.

Таким чином, в сучасному інформаційному суспільстві, зокрема в умовах військового конфлікту в Україні, медіаграмотність та критичне мислення стають критично важливими компетенціями. Вони не лише допомагають орієнтуватися в складному медійному ландшафті, але і взаємодіють, підсилюючи здатність громадян до рефлексії, аналізу та захисту від дезінформації. У відстоюванні фундаментальних цінностей суспільства, таких як свобода, національний та особистісний суверенітет, вони виступають як ключові інструменти. Тому розвиток медіаграмотності та критичного мислення є не тільки академічною, але й громадською та національною пріоритетом.

Джерела:

1. Svyrydenko D., Terepyshchyi S. Media Literacy and Social Responsibility of Educators in the Conditions of Information War: The Problem Statement. *Studia Warmińskie*, 2020, Т. 57. pp. 75-83.
2. Терепищій С. О., Костенко А. М., Богомаз О. Наукові підходи до медіаграмотності освітян. *Вища освіта України*, 2021, № 2, С. 53-59.
3. Терепищій С. О. Удосконалення навичок практичної медіаграмотності освітян в умовах воєнного стану. 2022, Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». Спецвипуск. С. 17-18.
4. Terepyshchyi S., Kostenko A. Mapping the Landscapes of Cybersecurity Education during the War in Ukraine 2022. *Studia Warmińskie*, 2022, Т. 59, pp. 125-135.
5. Terepyshchyi S., A Kostenko A. Media Literacy and Information Security in Education. *Studia Warmińskie*, Т. 58, pp. 133-141

The article examines the interrelationship between media literacy and critical thinking in the context of contemporary conditions, including the hybrid war in Ukraine. The main focus is on the necessity of developing these competencies as fundamental elements of civic education. The research highlights the importance of these skills for evaluating and producing information, as well as for defending fundamental democratic values.

Keywords: *Media Literacy, Critical Thinking, War, Civic Competency, Disinformation, Sovereignty, Democratic Values.*

Nozhovnik, O. M., Associate Professor for the Department of Modern European Languages for State University of Economics and Trade, PhD in Education, Associate Professor

CHALLENGES AND OPPORTUNITIES FOR STATE EDUCATION POLICY IN THE DIGITAL AGE

The advent of the digital age has brought about significant changes in the way we live, work, and learn. In particular, the education sector has been significantly impacted by the emergence of new digital technologies and the increasing importance of digital literacy skills. As a result, there are both challenges and opportunities for state education policy in the digital age [1].

On the one hand, there are challenges that need to be addressed in order to ensure that state education policy remains effective in this new digital landscape. For example, there is a need to ensure that digital technologies are accessible to all students, regardless of their socio-economic background. There is also a need to ensure that teachers are adequately trained to integrate digital technologies into their teaching practices.

On the other hand, there are also significant opportunities presented by the digital age. For example, digital technologies can enable more personalised and adaptive learning experiences, which can improve student outcomes. Additionally, digital technologies can enable greater collaboration between students and teachers, as well as between schools and other education stakeholders [2].

In this study, we will explore the challenges and opportunities for state education policy in the digital age. We will examine the current state of digital literacy in education, and explore strategies for ensuring that all students have access to digital technologies. Additionally, the study will examine how the digital age is impacting various aspects of state education policy, including curriculum development, teacher training, and student assessment. It will also explore the challenges and opportunities of utilising technology in education, such as the digital divide, privacy concerns, and the need for digital literacy skills.